

Geneza Europske unije

Tarcal, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:617576>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-20**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Diplomski studij Ekonomska politika i regionalni razvitak

Martina Tarcal

GENEZA EUROPSKE UNIJE

Diplomski rad

Osijek, srpanj 2020. godine

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Diplomski studij Ekonomska politika i regionalni razvitak

Martina Tarcal

GENEZA EUROPSKE UNIJE

Diplomski rad

Kolegij: Ekonomske politike EU

JMBAG: 0010204436

e-mail: mtarcal@efos.hr

Mentor: izv.prof.dr.sc. Dražen Čučić

Osijek, srpanj 2020. godine

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Graduate study Economic policy and regional development

Martina Tarcal

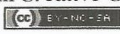
THE GENESIS OF EUROPEAN UNION

Graduate paper

Osijek, July 2020.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je _____ diplomski _____ (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Martina Tarcal

JMBAG: 0010204436

OIB: 54454417732

e-mail za kontakt: martina.tarcal1@gmail.com

Naziv studija: Ekonomska politika i regionalni razvitak (diplomski)

Naslov rada: Geneza Europske unije

Mentor/mentorica diplomskog rada: izv.prof.dr.sc. Dražen Čučić

U Osijeku, _____ 17.6.2020. _____ godine

Potpis Tarcal Martina

Geneza Europske Unije

SAŽETAK

Europska Unija je savez 27 zemalja članica te broji oko 500 milijuna stanovnika. Začetak Europske Unije smatra se 9. svibnja 1950. godine kada je Robert Schuman predložio osnivanje Europske zajednice za ugljen i čelik. Od tada do danas, EU broji ukupno 6 proširenja. Institucije i tijela Europske unije zajedno surađuju i donose odluke u svrhu formiranja i reguliranja odnosa unutar Unije. Ujedno sudjeluju u kreiranju proračuna koji služi za financiranje raznih politika i projekata u više aspekata (npr. obrazovanje, znanost, poljoprivreda i slično). Države članice europodručja također dijele i zajedničku valutu – euro. Republika Hrvatska najmlađa je članica Europske Unije, a pristupila je 2013. godine nakon nekoliko godina pregovora te niza uvjeta koje je uspješno ispunila na svom putu prema Uniji. Danas je ravnopravni član koji je u prvoj polovici 2020. godine predsjedao Vijećem Europske Unije, a preostaje joj preuzeti službenu valutu Europske Unije i pristupiti schengenskom prostoru. Europska unija ima velike planove za naredno razdoblje i svojim proračunom za budući višegodišnji financijski okvir pokriva puno aspekata koji su u potrebi za razvojem i financijskom pomoći, a radi i na uspješnom zbrinjavanju migranata i tražitelja azila te regulira zakonodavstvo vezano za migrante koji nemaju pravo ostati u EU. Ujedno svim naporima radi na oporavku gospodarstva nakon pandemije korona virusa koja je zadesila svijet početkom 2020. godine.

Ključne riječi: Europska unija, povijesni nastanak, krugovi proširenja, postupak ulaska Hrvatske, trenutačno stanje EU

The Genesis of European Union

ABSTRACT

European union is an alliance of 27 countries and has around 500 million residents. Birthday of the European union is considered to be May 9th 1950. when Robert Schuman suggested to form an European Coal and Steel Community. From that point on, European union had total of 6 enlargements. Institutions and bodies of European union work together and make decisions in order to form and regulate relationships inside of the Union. They work together to form a budget which will finance all kinds of policies and projects (i.e. education, science, agriculture...) States that are part of the euro-area also share a currency – euro. Croatia is the youngest member of the European union, and she became one in 2013. After few years of negotiations and all kinds of conditions she managed to meet on her way to become a part of the Union. Today it is an equal and in first half of 2020. Croatia had a presidency over the European Council. She still has to take over the official currency and become a part of the schengen area. European Union has big plans for time to come and with its budget for next few years she covers a lot of different areas in need of development and financial aid, and it also works successfully to take care of migrant and asylum seekers but also works on adjusting the laws to keep away migrants which are not allowed to stay in the Union. It also works hard to recover the economy after the corona virus pandemic that has hit the world in the beginning of 2020.

Keywords: European union, historical origin, enlargements, entry procedure of Croatia, current state of the EU

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Metodologija rada	2
3. Povijesni nastanak Europske Unije	3
3.1. Dvanaest povijesnih koraka.....	3
4. Ekonomija Europske Unije.....	5
4.1. Institucije Europske Unije	5
4.1.1. Europska komisija	5
4.1.2. Europski parlament	6
4.1.3. Europsko vijeće.....	7
4.1.4. Vijeće Europske unije.....	8
4.1.5. Sud Europske Unije.....	9
4.1.6. Europska središnja banka	9
4.1.7. Revizorski sud.....	9
4.2. Euro	10
4.3. Politike Europske unije	11
4.3.1. Zajednička poljoprivredna politika Europske unije	11
4.3.2. Regionalna politika Europske unije	12
4.3.3. Monetarna politika Europske unije	12
4.3.4. Industrijska politika i politika konkurencije Europske unije	12
4.4. Proračun Europske Unije	13
4.4.1. Prihodi u proračunu	13
4.4.2. Rashodi u proračunu.....	14
5. Tijek ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju	15
5.1 Općenito o procesu pristupanja	15

5.2. Put Republike Hrvatske ka punopravnom članstvu	16
5.3. Prednosti i nedostaci ulaska Hrvatske u Europsku uniju.....	17
5.3.1. Hrvatska gubi svoju samostalnost.....	17
5.3.2. Gospodarstvo	18
5.3.3. Poljoprivreda i tradicionalni proizvodi.....	19
5.4. Razvoj odnosa i hrvatsko iskustvo	19
5.4.1. Gospodarstvo i financije	20
5.4.2. Europski fondovi.....	21
5.4.3. Razvoj poljoprivrede i ribarstva.....	21
5.4.4. Obrazovanje i osposobljavanje mladih.....	22
5.4.5. Kulturna baština	23
5.5. Pristupanje Hrvatske Schengenskom prostoru	23
5.6. Uvođenje eura kao službene valute.....	24
5.6.1. Koristi uvođenja eura	24
5.6.2. Troškovi uvođenja eura	25
5.6.3. Proces uvođenja eura.....	25
5.7. Predsjedanje Hrvatske Vijećem Europske unije.....	26
6. Trenutno stanje Europe i smjernice za budućnost	28
6.1. Pandemija korona virusa.....	28
6.1.1. Odgovor Europske unije na pandemiju korona virusa	28
6.2. Migracije	29
6.3. Proračun za budućnost	30
6.3.1. Višegodišnji financijski okvir 2021. - 2027.	30
7. Zaključak	32
Literatura	33
Popis tablica.....	35

Popis slika	36
--------------------------	-----------

1. Uvod

„Riječ geneza vuče korijene iz grčkog jezika (grč. γένεσις: rođenje), a opisala bi se kao postanak, nastanak, proces razvoja; put ili način kako je nešto nastalo, kako se nešto razvilo, kako je do nečega došlo“ (Hrvatska Enciklopedija, mrežno izdanje). Upravo u ovom radu detaljno će se obraditi povijesni nastanak Europske Unije, proces razvijanja institucija do renomiranog položaja na kakvom su danas te pobliže prikazati krugove proširenja. Između ostalog, detaljnije će se pridati pažnja samom pristupanju Republike Hrvatske u Europsku Uniju te izazove koji su pred Hrvatskom u fazi ulaska i prilagodbe. Konačno, napraviti će se analiza trenutnog stanja Europske Unije te kakve su joj smjernice za budućnost nakon proživljene pandemije korona virusa.

Povijest nas je učila kako su veliki europski vladari često imali ideje i želje ujediniti države s Europskog kontinenta u svjetsku velesilu, doduše neki su imali dobre namjere, a neki loše. Između brojnih radova koji su korišteni u pisanju ovoga rada, dalo se razaznati kako nisu samo vladari imali takve ideje već i pravnici, političari, filozofi, ekonomisti. Prije i tijekom Drugog svjetskog rata opstale su smislene i iskrene ideje o interesu koji bi generiralo spajanje država u veliku uniju.

Europski kontinent ima velike potencijale kako bi Europa postala jaka svjetska sila upravo zbog svog geografskog položaja, broja država, suradnje između istih i razvijene civilizacije sa bogatom povijesti.

Puno je prostora za daljnji razvoj, a današnja Europska Unija zajedno sa svim članicama na izvrstan način pokazuje ozbiljnost, profesionalnost i konkurentnost na svjetskom tržištu.

Cilj ovog diplomskog rada je pobliže upoznati čitateljicu/čitatelja s tvorevinom Europske unije, njezinom prošlošću, sadašnjošću i budućnošću, te na temelju primjera Republike Hrvatske pojasniti proces pristupanja.

2. Metodologija rada

Tema ovog diplomskog rada iz kolegija Ekonomske politike EU je „Geneza Europske Unije“.

U radu su korištene analitička, sintetička, deskriptivna i komparativna metode. Točnije, Europska Unija će se promatrati kao cjelina, no također će se promatrati njezine raščlanjene jedinice (institucije i države članice). Vršit će se usporedba načina pristupanja određenih država članica te će se opisati institucije Europske Unije.

Diplomski rad podijeljen je u 7 dijelova koji opisuju tematiku rada i daju se detaljna razmišljanja koja su vezana uz temu. Dijelovi diplomskog rada su: uvod, metodologija rada, povijesni nastanak Europske unije, ekonomija Europske unije, tijekom ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju, trenutno stanje Europe i smjernice za budućnost te zaključak.

3. Povijesni nastanak Europske Unije

„Osnovni motivi koji su vodili zapadnoeuropske političare u smjeru stvaranja jedinstvene Zapadne Europe bili su u osnovi identični američkim pogledima. Svjesni podjele Europe, napetih međunarodnih odnosa i hladnog rata koji je tada izgledao kao trajna kategorija, predstavnici zapadnoeuropskih zemalja vodili su računa i o potrebi što bržeg vlastitoga ekonomskog jačanja i stvaranja uvjeta u kojima će se omogućiti normalni privredni razvoj.“ (Vukadinović, 2005.:53) Prema publikaciji Europske komisije „Europa u 12 lekcija“ nova nada za ujedinjenje i mir među državama zapadne Europe niknula je iz ruševina Drugog svjetskog rata. „U razdoblju od 1945. do 1950. nekolicina hrabrih državnika, među kojima su bili Robert Schuman, Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi i Winston Churchill, odlučila je uvjeriti svoje narode da stupe u novo razdoblje. U zapadnoj Europi stvorit će se novi poredak utemeljen na zajedničkim interesima i ugovorima kojima se jamči vladavina prava i jednakost svih država.“ (Europska komisija, 2017.:4)

3.1. Dvanaest povijesnih koraka

Publikacija Europske komisije „Europa u 12 lekcija“ ističe 12 najvažnijih povijesnih koraka koji su obilježili nastanak Europske unije, a isti se navode u nastavku:

- 1951. godine šest država (Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska i Savezna Republika Njemačka) potpisuje Pariški ugovor te osnivaju Europsku zajednicu za ugljen i čelik koja je prvotno predložena od strane Roberta Schumana 9. svibnja 1950. godine. Taj datum se ujedno obilježava i kao rođendan Europske Unije
- 1957. godine države osnivačice su potpisale Rimski ugovor kojim su osnovane Europska zajednica za atomsku energiju i Europska ekonomska zajednica. Godine 1968. ukinute su carine između šest država osnivačica Europske Unije.
- 1973. godine događa se prvo proširenje kada Europskoj Uniji pristupaju Danska, Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo. Zatim se 1975. godine osniva Europski fond za regionalni razvoj.
- 1979. godine su održani prvi izbori za Europski Parlament te se isti nadalje održavaju svakih 5 godina.
- 1981. godine Grčka pristupa Europskoj Uniji, a nju prate Portugal i Španjolska koje pristupaju 1986. godine kada se proširenje okreće južnoj Europi i započinju regionalni programi pomoći.
- 1992. godine zacrtani su rokovi kako bi se dovršilo jedinstveno europsko tržište.

- 1993. godine na snagu stupa Ugovor iz Maastrichta kojim je stvorena Europska Unija. Ugovor su donijeli šefovi država i vlada članica. Detaljnije je definirana suradnja članica po pitanju pravosuđa, vanjske i unutarnje politike.
- 2002. godine EU uvodi jedinstvenu valutu za europodručje – euro. Euro je danas snažna svjetska valuta, a olakšala je život poduzećima, potrošačima i putnicima. Uvođenju eura prethodilo je još jedno proširenje iz 1995. godina kada Uniji pristupaju još 3 države: Austrija, Finska i Švedska.
- 2004. godina obilježava završetak najvećeg proširenja koje je započelo sredinom 1990-ih godina. Nove zemlje članice su: Češka Republika, Mađarska, Poljska, Slovačka, Estonija, Litva, Latvija, Slovenija, Cipar i Malta. Iako su pregovore također započele sredinom 1990-ih godina, Bugarska i Rumunjska Uniji pristupaju 2007. godine, nakon njih Hrvatska pristupa 2013. što je ujedno i posljednje proširenje. Danas EU broji 28 zemalja članica.
- 2009. godine na snagu stupa Ugovor iz Lisabona koji je potpisan 13. prosinca 2007. godine. Njime su uvedene promjene u Ustavu Europske Unije.
- 2014. godine održani su izbori koji su bili prekretnica kada su predloženi kandidati za mjesto predsjednika Europske komisije koje konačno obnaša Jean Claude Juncker sve do 30. studenog 2019. godine.
- 2015. godine Unija se postupno vraća na umjereni gospodarski rast nakon što je pogođena sedmogodišnjom krizom.

4. Ekonomija Europske Unije

4.1. Institucije Europske Unije

„Zamisao stvaranja zajedničkih politika zahtijevala je prenošenje dijela nacionalnih politika i suvereniteta na razinu EEZ-a (nacionalizam) za što je bilo potrebno formiranje zajedničkih tijela – institucija.“ (Kersan – Škabić, 2012:65)

4.1.1. Europska komisija

„Komisija je brojčano najveća institucija EU-a koja zapošljava oko 33000 djelatnika. Sjedište joj je u Bruxellesu gdje se povjerenici sastaju jednom tjedno radi prihvaćanja prijedloga, izrade dokumenata i razvoja prioriternih politika, a cijelu operativu provodi brojna administracija. Ona djeluje nezavisno i zastupa interese EU-a kao cjeline.“ (Kersan – Škabić, 2012:68) Publikacija Europske komisije „Europa u 12 lekcija“ komisiju navodi kao ključnu instituciju Europske Unije koja jedina ima pravo izrađivati prijedloge za nove zakone EU-a koje zatim šalje Vijeću i Parlamentu na raspravu i donošenje. Članovi se imenuju na mandate u trajanju od pet godina. Komisija mora odgovarati Parlamentu, a ukoliko Parlament izglasa nepovjerenje, Komisija mora odstupiti sa svoje dužnosti. „Komisija u izvršavanju svojih ovlasti ima značajan stupanj neovisnosti. Njezin je posao da zastupa zajedničke interese, što znači da ne smije primati upute od vlade bilo koje od država članica.“ (Europska komisija, 2017.:32) Funkciju predsjednika Europske komisije trenutno obnaša Ursula von der Leyen, a mandat je započela 2019. godine.

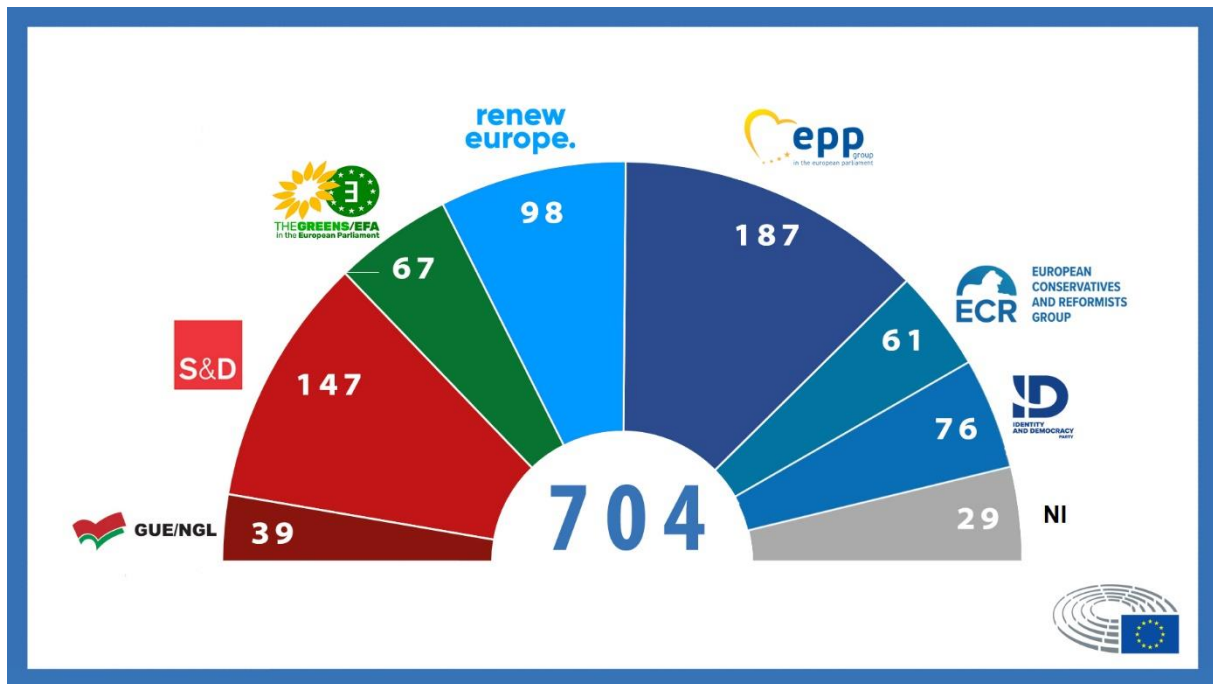

Slika 1. Ursula von der Leyen (<https://www.europarl.europa.eu>) [pristupljeno 14.6.2020.]

4.1.2. Europski parlament

„Europski parlament izabrano je tijelo koje predstavlja građane EU-a. On nadzire aktivnosti EU-a i, zajedno s Vijećem donosi zakone EU-a. Zastupnici Europskog parlamenta (MEP) od 1979. biraju se neposredno svakih pet godina na temelju općeg prava glasa.“ (Europska komisija, 2017.:26) Predsjednik Europskog parlamenta je David-Maria Sassoli od 2019. godine. „Ugovorom iz Maastrichta uvodi se postupak suodlučivanja koji ulogu Parlamenta izjednačava s Vijećem EU-a u određenim područjima kao što su slobodno kretanje ljudi, harmonizacija propisa u području jedinstvenog tržišta, obrazovanja, istraživanja itd. Danas se postupak suodlučivanja primjenjuje u 80% slučajeva donošenja odluka i prema Lisabonskom ugovoru naziva se redovna zakonodavna procedura. Europski parlament ne može donijeti neki pravni propis samostalno, već mu je potrebna suglasnost vijeća EU-a. Parlament svakih pet godina potvrđuje predsjednika i članove Komisije čiji rad i kontrolira.“ (Kersan – Škabić, 2012:74) „Članovi Europskog parlamenta i članovi nacionalnih parlamenata država članica često usko surađuju. Ta se suradnja odvija unutar političkih stranaka i u specijaliziranim tijelima namijenjenima u te svrhe. Od 2009., Ugovorom o EU-u definira se uloga nacionalnih parlamenata u EU-u. Oni mogu izraziti svoja mišljenja o svim novim zakonima koje predloži Komisija i time osigurati da se poštuje načelo supsidijarnosti. U tom se načelu navodi da bi se

EU trebao baviti nekim predmetom kada je djelovanje na europskoj razini učinkovitije nego na nacionalnoj ili regionalnoj razini.“ (Europska komisija, 2017.:28)

Slika 2. Klubovi zastupnika u Europskom parlamentu (<https://www.europarl.europa.eu>) [pristupljeno 14.6.2020.]

4.1.3. Europsko vijeće

„Europsko vijeće glavna je politička institucija EU-a. Sastoji se od čelnika država ili vlada – predsjednika i/ili premijera – svih država članica EU-a i predsjednika Europske komisije. U načelu se sastaje četiri puta godišnje u Bruxellesu. Ima stalnog predsjednika čija je zadaća koordinirati rad Europskog vijeća i osigurati njegov kontinuitet. Stalni se predsjednik bira (kvalificiranom većinom članova) na razdoblje od dvije i pol godine i mandat mu se može obnoviti jedanput.“ (Europska komisija, 2017.:29) Od 2019. godine predsjednik Europskog vijeća je Charles Michel. Kersan – Škabić (2012.) navodi kako Europsko vijeće formalno postaje institucija Europske Unije tek Lisabonskim ugovorom iako postoji još od 1974. godine, a ugovorom iz Maastrichta Europsko vijeće postaje pokretač najvažnijih političkih inicijativa.

Slika 3. Charles Michel (<https://www.consilium.europa.eu/hr/european-council/>) [pristupljeno 14.6.2020.]

4.1.4. Vijeće Europske unije

„Vijeće (koje je poznato i kao Vijeće ministara) sastoji se od ministara iz nacionalnih vlada EU-a. Svaka država članica predsjedava Vijećem u razdoblju od šest mjeseci. Na svakom sastanku Vijeća prisutan je jedan ministar iz svake države EU-a. Koji će ministri sudjelovati na sastanku, ovisi o temi koja je na dnevnom radu: vanjska politika, poljoprivreda, industrija, promet, zaštita okoliša itd.“ (Europska komisija, 2017.:29) „Vijeće svoje odluke donosi jednostavnom većinom glasova, „kvalificiranom većinom” glasova ili jednoglasno, ovisno o temi o kojoj se odlučuje. Vijeće mora jednoglasno odlučiti o važnim pitanjima kao što su porezi, izmjene Ugovora, pokretanje nove zajedničke politike ili novo pristupanje EU-u.“ (Europska komisija, 2017.:30) „Osnovne funkcije Vijeća jesu:

- zakonodavno tijelo (prihvaća uredbe, direktive, itd.);
- pomaže u koordiniranju ekonomskih politika zemalja članica;
- razvija zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku prema smjernicama dobivenim od Europskog vijeća;
- zaključuje međunarodne sporazume u ime EU-a;

- prihvaća proračun EU-a zajedno s Europskim parlamentom.“ (Kersan – Škabić, 2012:72)

godina	siječanj - lipanj	srpanj - prosinac
2018.	Bugarska	Austrija
2019.	Rumunjska	Finska
2020.	Hrvatska	Njemačka
2021.	Portugal	Slovenija
2022.	Francuska	Češka

Tablica 1. Predsjedništva Vijeća ministara (prema Službenom listu Europske unije iz 2016. godine) [pristupljeno 14.6.2020.]

4.1.5. Sud Europske Unije

„Sud Europske unije, koji se nalazi u Luxembourg, sastavljen je od po jednog suca iz svake države EU-a kojima pomaže jedanaest nezavisnih odvjetnika. Imenuju ih vlade država članica zajedničkom suglasnošću na mandat od šest godina koji se može obnoviti. Zajamčena je njihova neovisnost. Sud osigurava poštovanje zakonodavstva EU-a i pravilno tumačenje i primjenu Ugovora.“ (Europska komisija, 2017.:32)

4.1.6. Europska središnja banka

„Europska središnja banka u Frankfurtu odgovorna je za upravljanje eurom i monetarnom politikom EU-a. Njezin upravni odbor sastoji se od šest direktora i guvernera nacionalnih središnjih banaka 19 država u europodručju. Glavne su zadaće Središnje banke održavanje stabilnosti cijena i nadzor banaka u europodručju.“ (Europska komisija, 2017.:32)

4.1.7. Revizorski sud

„Europska središnja banka u Frankfurtu odgovorna je za upravljanje eurom i monetarnom politikom EU-a. Njezin upravni odbor sastoji se od šest direktora i guvernera nacionalnih

središnjih banaka 19 država u europodručju. Glavne su zadaće Središnje banke održavanje stabilnosti cijena i nadzor banaka u europodručju.“ (Europska komisija, 2017.:32)

4.2. Euro

Prema publikaciji Europske komisije Euro (€) dijeli 19 članica od ukupno 28 i jedinstvena je za Europsku Uniju. U početku se koristio samo za bezgotovinsko plaćanje, a od 2002. godine su izdane prve novčanice i kovanice koje se koriste za sva plaćanja. Euro se u pojedinu državu članicu uvodi tek ispunjenjem određenih kriterija koji su propisani ugovorom iz Maastrichta, a odnose se na stabilnost cijena, javne financije, tečaj i dugoročne kamatne stope. „Država članica EU-a mora dobiti pozitivnu ocjenu institucija EU-a – Europske središnje banke i Europske komisije – o ispunjavanju kriterija i spremnosti za nesmetano funkcioniranje u monetarnoj uniji. Jedan od kriterija – onaj o stabilnosti tečaja, koji podrazumijeva da nacionalna valuta države članice sudjeluje u tečajnom mehanizmu ERM II bez poremećaja i velikih oscilacija tečaja u odnosu na euro najmanje dvije godine – uvjetuje ukupnu dinamiku procesa uvođenja eura.“ (Hrvatska narodna banka, mrežno izdanje, 2017.)

Slika 4. Novčanice eura (www.dnevnik.hr) [pristupljeno 14.6.2020.]

Slika 5. Kovanice eura (<http://www.bbc.co.uk>) [pristupljeno 14.6.2020.]

4.3. Politike Europske unije

4.3.1. Zajednička poljoprivredna politika Europske unije

„CAP (Common agriculture policy) djeluje već od samih početaka EEZ-a. Uspostavljena je zajednička organizacija tržišta, definirani su ciljevi i mehanizam potpore poljoprivredi. Iako ciljevi tadašnje poljoprivredne politike i današnje imaju zajedničkih elemenata, važnost pojedinih odrednica se promijenila tako da sada više nije cilj povećanje poljoprivredne proizvodnje jer je EU suočen s brojnim viškovima u pojedinim poljoprivrednim kulturama zbog čega mora uvoditi proizvodne kvote.“ (Kersan – Škabić, 2012:135) „Politika ruralnog razvoja namijenjena je ruralnim područjima EU-a gdje živi oko polovica stanovništva EU-a. Putem fonda EAFRD (Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj) financira se inicijativa Leader koja se sastoji od triju dijelova: konkurentnost, okoliš i upravljanje zemljištem i ekonomska diversifikacija i kvaliteta života.“ (Kersan – Škabić, 2012:135)

4.3.2. Regionalna politika Europske unije

Prema Kersan – Škabić (2012) najvažnija uloga regionalne politike je smanjenje razvojnih nejednakosti između europskih zemalja i regija unutar tih zemalja. „Iako predstavlja oblik intervencionističke politike, postoje brojni argumenti koji podupiru njezino djelovanje da bi koristi od integriranja i alokacija resursa bila što efikasnija i kako bi se osigurala jednakost i pravednost svih dijelova EU-a.“ (Kersan – Škabić, 2012:172) „Regionalna politika EU-a financira se putem instrumenata: strukturnih fondova (ESF i ERDF) i Kohezijskog fonda. (Kersan – Škabić, 2012:172)

4.3.3. Monetarna politika Europske unije

„Pitanje vođenja tečajne politike važan je segment monetarne politike jedne zemlje, ali isto tako ključne refleksije ima na vanjsku trgovinu zemlje. (...) Prilikom odabira tečajne politike zemlja treba odlučiti hoće li provoditi politiku fiksnog ili fleksibilnog tečaja. Svaki od ovih sustava ima svoje prednosti i nedostatke, pa je tako glavna prednost fiksnog sustava tečaja visoka stabilnost i predvidivost cijena u zemlji i inozemstvu i efikasnost djelovanja novca (sa zajedničkim „nazivnikom“), a nedostatak je potreba visokih deviznih rezervi (da bi se tečaj mogao „braniti“ od fluktuacija). Fleksibilni tečajevi omogućavaju autonomiju monetarne politike svake središnje banke, postoji simetrija na deviznom tržištu (sve središnje banke mogu djelovanjem na ponudu i potražnju deviza utjecati na devizni tečaj) i tečajevi se mogu koristiti kao instrument u postizanju ciljeva unutarne i vanjske ravnoteže.“ (Kersan – Škabić, 2012:180) Kersan – Škabić (2012.) kao nedostatke fleksibilnog tečaja navodi manjak discipline koju ima fiksni tečaj, destabilizirajuće špekulacije, tečaj je nepredvidiv, a i ekonomske politike između zemalja su neusklađene. Također ističe kako nema idealnog sustava deviznog tečaja te da svaka zemlja treba svoj sustav prilagođavati okolnostima u okruženju i zemlji.

4.3.4. Industrijska politika i politika konkurencije Europske unije

„Industrijska politika provodi se s ciljem stvaranja određene industrijske strukture koja ispunjava ekonomske, socijalne i političke interese zemlje, a u konačnici rezultira u porastu konkurentnosti.“ (Kersan – Škabić, 2012:246) „Politika konkurencije ima za cilj osigurati zaštitu tržišnog natjecanja te su njene mjere usmjerene na četiri osnovna područja: ukidanje

tajnih (ograničavajućih) sporazuma, uklanjanje zlorabe dominantnog položaja, kontrola koncentracija i državne potpore.“ (Kersan – Škabić, 2012:246)

4.4. Proračun Europske Unije

„U Europskoj uniji ne postoji zajednička fiskalna politika već je proračun jedini centralizirani instrument iz njenog djelokruga. Fiskalne se politike smatraju simbolom nacionalne suverenosti, pa stoga na razini EU-a ne postoji obveza usklađivanja svih vrsta poreza.“ (Kersan – Škabić, 2012:91) „U proceduri donošenja proračuna sudjeluju Europska komisija, Europski parlament i Vijeće ministara. Komisija izrađuje nacrt proračuna i dostavlja ga Vijeću ministara i Europskom parlamentu najkasnije do 1. rujna. Vijeće ministara donosi mišljenje o nacrtu (uključujući i amandmane) i prosljeđuje ga Europskom parlamentu do 1. listopada. Europski parlament razmatra prijedlog na prvom čitanju (rok 42 dana) te ga može:

- a) prihvatiti (proračun je usvojen) ili
- b) dati amandmane te ga tada vraća Vijeću ministara (na drugo čitanje).

Ako Vijeće ministara (rok je 10 dana) prihvati amandmane, proračun je usvojen. Ako Vijeće ministara ne prihvati amandmane Europskog parlamenta formira se Pomirbeni odbor koji se sastoji od predstavnika Vijeća ministara i Europskog parlamenta koji treba izraditi zajednički tekst u roku od 21 dana. Ako se taj odbor ne dogovori oko zajedničkog teksta, proračun ne može biti usvojen i Komisija mora izraditi novi prijedlog proračuna. (...) Proračun treba biti prihvaćen najkasnije do 18. prosinca za nadolazeću kalendarsku godinu. Tijekom financijske godine Europska komisija smije predložiti amandmane na proračun čije usvajanje prolazi identičnu proceduru kao i donošenje proračuna.“ (Kersan – Škabić, 2012:94)

4.4.1. Prihodi u proračunu

„Prihodi u proračunu EU-a dijele se u četiri skupine:

1. prihodi od carina na uvoz poljoprivrednih proizvoda
2. prihodi od carina na uvoz nepoljoprivrednih proizvoda
3. dio prihoda od poreza na dodanu vrijednost
4. prihodi koji se temelje na bruto nacionalnom dohotku.“ (Kersan – Škabić, 2012:96)

Kersan – Škabić (2012) opisuje i ostale prihode koji iznose samo 1% prihoda.

4.4.2. Rashodi u proračunu

„Rashodi u proračunu EU-a usklađeni su sa zajedničkim politikama i aktivnostima EU-a. te u razdoblju 2007. – 2013. financiraju: održivi rast, zaštitu i upravljanje prirodnim resursima, građanstvo, slobode, sigurnost i pravda, EU na globalnom tržištu, administraciju i kompenzacije. Najviše sredstava namijenjeno je održivom rastu odnosno koheziji za rast i zaposlenost te zaštiti i upravljanju prirodnim resursima, pri čemu najviše novca odlazi zajedničkoj poljoprivrednoj politici.“ (Kersan – Škabić, 2012:107)

Proračun za razdoblje 2021. – 2027. biti će posebno obrađeno u poglavlju 6. kada će se detaljnije pojasniti trenutno stanje Europe i smjernice za budućnost.

5. Tijek ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju

5.1 Općenito o procesu pristupanja

Stvaranje Europske Unije može se smatrati velikim povijesnim uspjehom. Od samih početaka kada je 6 zemalja osnovalo zajednicu do današnjih dana kada Unija broji 28 zemalja članica sa preko 500 milijuna stanovnika, Europska Unija donosi velike prednosti za svoje zemlje članice. „Prednosti jedinstvenog tržišta znatne su: samo neke od njih jesu gospodarski rast koji dovodi do višeg životnog standarda, sigurnija roba široke potrošnje, niže cijene i veća mogućnost izbora u sektorima kao što su telekomunikacije, bankarstvo i zračni prijevoz. Te prednosti ostvaruje sve veći broj ljudi budući da se i EU povećava. EU je prije svega zajednica vrijednosti.“ (Europska komisija, 2015.:3)

„Članak 49. Ugovora o Europskoj Uniji kaže da svaka europska država može podnijeti zahtjev za članstvom ako poštuje demokratske vrijednosti EU-a te se zalaže za njihovo promicanje. Država može postati članicom ako ispunjava kriterije i uvjete za pristupanje koje su definirali čelnici EU-a na sastanku na vrhu u Kopenhagenu 1993. i koji su razrađeni u kasnijim odlukama EU-a. Takozvani kopenhaški kriteriji sljedeći su:

1. politički: stabilne institucije koje jamče demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava i poštivanje i zaštitu manjina;
2. gospodarski: djelotvorno tržišno gospodarstvo i sposobnost nošenja s konkurencijom i tržišnim snagama u EU-u
3. sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva, uključujući provedbu ciljeva političke, gospodarske i monetarne unije.

Osim toga, EU mora biti u mogućnosti integrirati nove članice te stoga zadržava pravo odlučiti kada ih je spreman prihvatiti.“ (Europska komisija, 2015.:5)

Prema publikaciji Europske komisije „Proširenje“ (2015.) nakon što država podnese zahtjev za članstvom, vlade svih zemalja članica odlučuju hoće li prihvatiti zahtjev. Zatim na temelju mišljenja Europske komisije odlučuju hoće li se odobriti status kandidata i započeti pristupni pregovori. Nakon završetka pregovora, ukoliko se isti završe uspješno, izrađuje se pristupni ugovor koji će potpisati država kandidat (ili države kandidatkinje) i države članice. Svoj pristanak također mora dati i Europski parlament, a ugovor se zatim ratificira.

Prema istoj toj publikaciji navedeno je kako Europska unija pruža pomoć zemljama kako bi se pripremile za buduće članstvo. Pomaže im u razvijanju konkurentnijih tržišnih gospodarstava,

podupire gospodarske reforme i nudi financijsku i tehničku pomoć kako bi se reforme provele. Primjera radi, u 2013. godini države kandidatkinje dobile su velike iznose novčanih pomoći od strane Europske Unije, a jedne od najvećih iznosa potpora dobile su Turska (902,9 milijuna eura), Srbija (208,3 milijuna eura), Makedonija (113,2 milijuna eura) te Bosna i Hercegovina (108,8 milijuna eura).

„Osim većeg prosperiteta, procesom proširenja promiče se i stabilnost, sigurnost i vladavina prava zemljama koje se pridružuju EU-u.“ (Europska komisija, 2015.:11)

5.2.Put Republike Hrvatske ka punopravnom članstvu

Službene stranice Republike Hrvatske i Ministarstva uprave (2020) opisuju kako je izgledao put ka punopravnom članstvu u Europskoj Uniji. Zahtjev je podnesen 21. veljače 2003. godine Vijeću Europske Unije u Ateni budući da je tada Grčka predsjedavala Vijećem. Vijeće Europske unije već je u travnju zadužilo komisiju da izradi mišljenje o hrvatskom zahtjevu. 10. srpnja 2003. Hrvatska je od komisije dobila takozvani upitnik koji je sadržavao 4560 pitanja iz različitih područja. Odgovaranjem na taj upitnik Hrvatska je dala sliku stanja u državi. Rok za sastavljanje odgovora bio je 3 mjeseca te su odgovori predani Europskoj komisiji 9. listopada 2003. godine. Krajem 2003. godine i početkom 2004. godine komisija je Republici Hrvatskoj uputila dodatnih 184 pitanja na koje je Vlada prosljedila odgovore. 20. travnja 2004. godine Europska komisija je donijela pozitivno mišljenje o zahtjevu te je preporučila Europskom vijeću da donese odluku o otvaranju pregovora o punopravnom članstvom. Status službenog kandidata za punopravno članstvo Hrvatska je dobila 18. lipnja 2004. godine na zasjedanju Europskog vijeća u Bruxellesu. S tim statusom Hrvatskoj je otvorena jasna perspektiva punopravnog člana u EU, obvezala se na provođenje reformi te sudjeluje u programima pomoći. Pristupni pregovori službeno su započeli 3. listopada 2005. godine kada je održana sjednica vlada država članica i Republike Hrvatske. Pregled zakonodavstva započeo je u jesen 2005. godine, a završen je u jesen 2006. godine što je i uobičajeni rok. Na strani EU pregovore su vodili predstavnici komisije, a na hrvatskoj strani Državno izaslanstvo Republike Hrvatske za pregovore, pregovaračka skupila za vođenje pregovora, Koordinacija za pregovore, radne skupine za pripremu pregovora, Ured glavnog pregovarača, Tajništvo Pregovaračke skupine i Hrvatski sabor. Pregovori su službeno dovršeni 30. lipnja 2011. godine, a rezultati su ugrađeni u nacrt ugovora o pristupanju i Akta o pristupanju. U Hrvatskoj je održan i referendum 22. siječnja 2012. godine prije potvrđivanja Ugovora o pristupanju na kojem su građani odlučivali o

pristupanju Hrvatske u EU. Sabor je jednoglasno potvrdio ugovor između Hrvatske i Europske Unije 9.3.2012. godine.

Republika Hrvatska službeno je pristupila Europskoj Uniji 1. srpnja 2013. godine kao 28. zemlja članica.

5.3.Prednosti i nedostaci ulaska Hrvatske u Europsku uniju

Pregledavajući rezultate Državnog izbornog povjerenstva prema kojima je izlaznost na referendum tek 43,51%, a na kojem se odlučivalo treba li Republika Hrvatska pristupiti Europskoj uniji. Čak i izlaznost na izbore članova za Europski parlament nema zavidne brojke pa se iz svega toga može zaključiti kako stanovništvo nije detaljno upoznato s institucijama, zastupnicima i temama o kojima oni odlučuju zajedno s zastupnicima ostalih zemalja. Više bi se dalo da reći da vlada strah od nepoznatog među građanima ili jednostavno mitovi koje im nitko nije uspio „razbiti“. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske izdalo je publikaciju pod nazivom „Najčešći negativni stavovi o Europskoj Uniji i odgovori na njih“. Publikacija na izvrstan način navodi negativne stavove i zapravo ih tumači kao prednosti. U nastavku će se ukratko opisati neki od negativnih stavova te proizlazeći dugoročni pozitivan rezultat.

5.3.1. Hrvatska gubi svoju samostalnost

Velika je zabluda kako Hrvatska gubi svoj identitet ulaskom u Europsku uniju jer se tu ne radi o spajanju u jednu veliku državu već u veliku zajednicu koja zajedničkim naporima rade na boljitku za sve građane. Pridruživanjem Uniji, Hrvatska dobiva mogućnost jače suradnje sa državama zapadne Europe i to na puno efikasniji način nego što bi bilo da je ostala izvan Unije. Nadalje, statusom zemlje članice Hrvatska neće izgubiti svoj identitet već ga može samo ojačati, a u dugoročnom razdoblju to može uvelike pomoći turizmu, poljoprivredi, potencijalnim investicijama itd. Uzmimo za primjer Irsku koja je bila osiromašena zemlja prije ulaska u Europsku Uniju, a do današnjeg dana stanovnici smatraju da je doživjela preobrazbu u puno aspekata, uključujući i suverenitet u odnosu na Veliku Britaniju. Zatim, točno je kako Hrvatska, kao mala zemlja, ima manji broj zastupnika, no to nije nužno loša stvar. Npr. po ulasku Hrvatska u Vijeću ima 7 glasova odnosno 1 glas na svakih 628 000 stanovnika, dok Njemačka, koja ima 82 milijuna stanovnika i 29 glasova u vijeću, raspolaže s jednim glasom

na svakih 2 830 000 stanovnika. To svakako omogućuje da se hrvatski glas bolje čuje i prikazuje kako manji broj glasova ne znači ujedno i lošu poziciju u Vijeću. Od 1. veljače 2020. godine, Hrvatska broji 12 zastupnika u Europskom parlamentu. Svakako je važno istaknuti kako druge države članice ne mogu donositi odluke vezane za Republiku Hrvatsku bez njezine suglasnost stoga Hrvatska i dalje zadržava svoj suverenitet.

5.3.2. Gospodarstvo

O konkurentnosti gospodarstva ovisi isključivo umjerenost poduzetničkog duha. Otvaranjem tržišta i pristupom velikom broju novih potrošača, poduzeća mogu samo prosperirati u ovakvim uvjetima ukoliko se odluče ulagati u svoje proširenje i probijanje na tržište cijele Unije. Jedne od većih prednosti su upravo ukidanje graničnih prepreka, povećanje investicija, razvoj elektroničke trgovine, studiranje i zapošljavanje u drugim zemljama članicama te priznavanje stečenih kvalifikacija.

Nemoguće je ignorirati činjenicu kako i dalje postoje države članice koje su duže vrijeme u tom statusu, ali i dalje nemaju često spominjano „blagostanje“ unutar svoje države. Važno je znati kako te države nisu u takvu situaciju došle zbog pristupanja u Europsku uniju, nego isključivo zbog vlastite unutarnje politike, ali velika je prednost članstva ta što mogu računati na solidarnost i pomoć ostalih zemalja članica. Npr., ulaskom u Uniju, Hrvatska je u proračun EU-a uplatila po procjeni oko 267,7 milijarde eura, točnije 1% hrvatskog BDP-a, ali prema Financijskom paketu za pristupanje, odobrena su joj sredstva u iznosu od 687,5 milijuna eura iz različitih fondova (Kohezijski fond, Europski fond za ribarstvo, ...). Financijska sredstva koja će države može dobivati iz fondova, kao i iznos sredstava koje će morati uplaćivati u proračun, određena su sedmogodišnjim planom koji se naziva Višegodišnji financijski okvir.

Građani također strahuju od rasta cijena kao posljedice uvođenja eura. Iako je to moguće očekivati u djelatnostima kao što su npr. kafići i restorani, povećanjem konkurenciju u konačnici će dovesti do izjednačenja cijena. Valja istaknuti kako se euro smatra jednim od najvećih uspjeha Europske unije, a donosi sigurnost tečaja, olakšava kupovinu, štednju, ulaganje itd. Detaljnije o uvođenju eura u Hrvatsku će se pisati u jednom od sljedećih poglavlja.

Nezaposlenost je također jedan faktor od kojeg mnogi građani danas strahuju s obzirom da je napravljen veliki rez tijekom gospodarske krize 2008. godine. No pogledavši samo život u Sjedinjenim Američkim Državama, lako je uvidjeti kako je sasvim normalna stvar u bilo kojem

razdoblju života mijenjati posao pa čak i karijeru, a vezano s time i mjesto stanovanja. U Hrvatskoj i dalje vlada mentalitet u kojem je sigurnost posla i doma jako važna te bila kakva promjena u tom aspektu života može uzrokovati stres kod pojedinca. No ulaskom u Europsku uniju i otvaranjem granica, otvaraju se mnoge mogućnosti zapošljavanja i života u inozemstvu. Birokracija u vidu vize ili radnih dozvola je prošlost, a u ponekim državama gdje je manjak radne snage, poslodavci čak nude i pomoći za prilagođavanje na život i novo radno mjesto (troškovi preseljenja, pomoć pri traženju smještaja i slično). Što je najbitnije, radom u bilo kojoj državi članici, pojedinac ima jednaka prava kao i zaposlenik koji je državljanin određene države članice.

5.3.3. Poljoprivreda i tradicionalni proizvodi

Tradicionalni proizvodi koji su pod oznakom izvornosti (kao npr. slavonski kulen, paški sir, istarski pršut, ...) i dalje će imati svoju zaštitu i na području Europske unije. Važno je napomenuti kako ti proizvodi temeljem pravilnika Ministarstva poljoprivrede moraju proći postupak obnove oznake izvornosti na nacionalnoj razini, a nakon valjane zaštite na nacionalnoj razini, zatražit će se njihova zaštita i na europskoj razini.

Zatim tradicionalni običaji poznati hrvatskom narodu kao što su kolinje, pečenje rakije i proizvodnja mliječnih proizvoda i dalje ostaju dozvoljeni za osobne potrebe te se u tom pogledu za njih ništa neće promijeniti. Važno je napomenuti da takve proizvode koji su namijenjeni osobnoj upotrebi, nije moguće plasirati na prodaju na europsko tržište. Važno je obratiti pažnju na postojeće propise o ispravnosti proizvoda, kontroli kakvoće i sl., a sve kako bi se krajnji potrošač zaštitio. Konkretnije, meso koje će biti plasirano na europsko tržište morat će dolaziti iz klaonica ili drugih objekata za preradu mesa koje rade prema propisima Europske unije (higijena i humano klanje životinja) te obavezno biti testirano na zarazne bolesti. Zatim, alkoholna pića moraju biti ispravno deklarirana s bitnim podacima. Oni koji žele ići dalje od osobne upotrebe i alkoholna pića proizvoditi za prodaju, također moraju poštivati postojeće propise na nacionalnoj razini.

5.4. Razvoj odnosa i hrvatsko iskustvo

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova 2018. godine napravilo je rezime prvih pet godina članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji osvrnuvši se na brojne uspjehe koje je postigla

kada je postala dio velike zajednice. Tako se ističe predsjedanje Vijećem Europske unije u prvoj polovici 2020. godine tijekom kojeg postaje domaćin sastanaka europskih lidera i odlučuje o funkcioniranju Unije u različitim područjima. Valja napomenuti kako je Republika Hrvatska to vršila u izazovnom razdoblju kada je u svijetu vladala pandemija korona virusa o čemu će se detaljnije pisati u poglavlju 6. Zatim valja istaknuti kako je grad Rijeka postala prvi hrvatski grad kao prijestolnica kulture za 2020. godinu, a svojim programima će pridonijeti daljnjem kulturnom uzdizanju Republike Hrvatske na europske, ako ne i svjetske razine uz promociju turizma, kulturne diplomacije i izgradnju partnerstva.

Prema informacijama MVEP-a, Republika Hrvatska ima svoje zastupnike raširene po svim institucijama Unije. Tako je predsjednik Vlade RH uključen u rad Vijeća EU-a, Europski parlament broji 12 zastupnika iz RH, u Općem sudu ima jednog suca, guverner HNB-a predstavlja Hrvatsku pri Općem vijeću Europske središnje banke te imamo članove u sastavu savjetodavnih tijela EU-a.

5.4.1. Gospodarstvo i financije

Gledajući gospodarske pokazatelje, pokazuju pozitivan smjer. Stoga se možemo pohvaliti rastom bruto domaćeg proizvoda, smanjenjem nezaposlenosti i porastom izvoza (pogotovo u Europsku Uniju). Sustav RAPEX potrošačima pruža informacije o proizvodima koji mogu predstavljati rizik za zdravlje i sigurnost. „U pogledu fiskalne politike, učinjen je velik iskorak te su ostvareni značajni naponi na području javnih financija, a pritom su preokrenuti i trendovi koji su bili izrazito nepovoljni. Naime, znatan porast javnog duga i visoki deficiti proračuna opće države doveli su do činjenice da je Vijeće ministara EU u siječnju 2014. godine za Hrvatsku otvorilo Proceduru prekomjernog proračunskog manjka. Kao rezultat snažnih napora vezanih za fiskalnu konsolidaciju uslijed čega je deficit proračuna opće države u 2016. bio na razini od 0,9% BDP-a, što je značajno bolje ostvarenje od preporuka Europske komisije, Vijeće ministara EU je u lipnju 2017. potvrdilo odluku o izlasku Hrvatske iz Procedure prekomjernog proračunskog manjka. Istovremeno, ne samo da je zaustavljen trend rasta javnog duga, nego je on čak i značajno smanjen, kako nominalno, tako i kao udio u BDP-u, a pozitivna fiskalna kretanja nastavila su se i u 2017. godini, kad je ostvaren višak proračuna opće države sukladno ESA 2010 metodologiji te zabilježeno daljnje smanjenje udjela javnog duga u BDP-u. Ovakva fiskalna kretanja također su važna za ispunjavanje kriterija za uvođenje eura.“ (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2018.:10)

5.4.2. Europski fondovi

„Europski fondovi su financijski instrumenti za provedbu pojedine javne politike Europske unije u zemljama članicama. To su zajednička sredstva koja se, sukladno određenim pravilima i procedurama, dodjeljuje raznim korisnicima za provedbu projekata koji trebaju pridonijeti postizanju spomenutih ključnih javnih politika Europske unije.“ (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2018.:11) Kohezijska politika, koja je ujedno i jedna od najznačajnijih javnih politika, financira se iz tri glavna fonda, a to su:

- Europski fond za regionalni razvoj,
- Europski socijalni fond i
- Kohezijski fond.

Ta tri fonda uz Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo zajedno čine Europske strukturne i investicijske fondove. Hrvatskoj je u razdoblju od 2014. do 2020. godine iz tog fonda na raspolaganju 10,7 milijardi eura. Najvažniji i najveći projekt za Republiku Hrvatsku koji je potpomognut sredstvima Europske Unije je izgradnja Pelješkog mosta koji će povezivati južnu Dalmaciju sa ostatkom Hrvatske. Europska Unija je iz fondova sufinancirala projekt sa 85% sredstava ili 357 milijuna eura u okviru kohezijske politike. Neki od ostalih projekata koje je financirala Europska unija su: Poduzetnički inkubator u Vukovaru, modernizacija Zoološkog vrta u Zagrebu, studentski dom u Varaždinu, bolnica u Bjelovaru, vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda u Osijeku, obnova tvrđave sv. Nikole kod Šibenika, rekonstrukcija i dogradnja zračne luke Dubrovnik itd. Samo iz ovih nekoliko primjera može se vidjeti kako financiranjem iz fondova prosperira brojno stanovništvo države različitih skupina. Valja istaknuti kako je Republika Hrvatska neto primateljica proračunskih sredstava što znači da je više iz proračuna EU-a primila nego što je u njega uplatila.

5.4.3. Razvoj poljoprivrede i ribarstva

U financijskom razdoblju 2014. – 2020. poljoprivrednom sektoru na raspolaganju je bilo 3,7 milijardi eura u vidu različitih potpora za unapređivanje poslovanja. Uz dane potpore, poljoprivrednici mogu proširiti zemljišta, modernizirati poslovanje, nabaviti suvremenu opremu pa čak i sanirati posljedice elementarnih nepogoda. Ujedno su se razvijale i nove

aktivnosti poput ruralnog turizma. Promiče se javno zdravlje, potiče konzumiranje voća i povrća kroz školsku kuhinju i potiču se mladi poljoprivrednici kako bi se maksimalno iskoristilo raspoloživo ruralno područje.

U istom financijskom razdoblju na raspolaganju je 252,6 milijuna eura za potpore u pomorstvu i ribarstvu pa su se tako financirali 26 projekata iz područja akvakulture.

U vidu zaštićenih tradicionalnih proizvoda, krajem siječnja 2018. godine, Republika Hrvatska ima 19 naziva proizvoda kao zaštićene oznake izvornosti (ili zemljopisnog podrijetla), 16 oznaka izvornosti vina te 6 oznaka zemljopisnog podrijetla u kategoriji jakih alkoholnih pića.

5.4.4. Obrazovanje i osposobljavanje mladih

Prije samog ulaska u Europsku uniju, točnije od 2009. godine Republika Hrvatska je aktivno sudjelovala u programima Europske unije za cjeloživotno učenje i Mladi na djelu. Do kraja 2013. godine te aktivnosti su obuhvatile više od 20 000 mladih sudionika.

Zatim Erasmus+ program koji je najveći program EU-a za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport, a povezuje građane Europske unije tako što potiče studiranje ili stručno osposobljavanje u inozemstvu, mobilnost, učenje jezika, upoznavanje novih kultura i razmjenu znanja. Dodatna potpora mladim građanima (ne starijim od 30 godina) je program „Garancija za mlade“ koja se trudi omogućiti kvalitetnu ponudu za posao, dalje obrazovanje ili pripravništvo u roku od 4 mjeseca od završetka formalnog obrazovanja ili gubitka radnog mjesta.

U prvih 5 godina otkako je Republika Hrvatska postala članicom Europske unije, više od 30 000 mladih je pohađalo program privremenog osposobljavanja kod poslodavaca u privatnom i javnom sektoru, ali i kod zadruga, organizacija civilnog društva i slično.

Važno je spomenuti i najveći program u financijskom razdoblju 2014. – 2020. za istraživanje i inovacije pod nazivom Obzor 2020. Hrvatska izvrsnost može se vidjeti upravo na primjerima projekata koji su financirani iz programa Obzor 2020., a neki od njih su: razvoj lijeka za zarastanje kostiju, istraživanje rasta zvjezdane mase i mase supermasivnih crnih rupa u galaksijama, razvoj procesora za obradu satelitskih podataka koji je dvadeset puta brži od postojećeg NASA-ina softvera i mnogi drugi.

5.4.5. Kulturna baština

Od ulaska u EU, proveli su se razni programi za poboljšanje pristupa kulturnih i umjetničkih sadržaja ranjivim društvenim skupinama te njihove bolje zastupljenosti u medijima. Valja istaknuti i programe približavanja kulture i umjetnosti mladoj populaciji koja ima ograničen pristup istima zbog geografske izoliranosti, invalidnost, financijskih neprilika i slično. Poticalo se i socijalno uključivanje osoba starijih od 54 godine kao i unaprjeđenje kvalitete njihova života.

Sufinancirali su se razni programi za obnovu kulturne baštine i digitalizaciju iste, potprogram MEDIA namijenjen je razvoju audiovizualne industrije i filmske industrije, a 2015. godine Hrvatska je sudjelovala u inicijativi Europske komisije „Oznaka europske baštine“ koja se dodjeljuje na dvije godine lokalitetima koji ističu povijest Europe i tada je dodijeljena Muzeju krapinskih neandertalaca.

Ponovno će se napomenuti veliko ostvarenje Hrvatske u 2020. godini kada će se grad Rijeka predstaviti kao Europska prijestolnica kulture. Devet hrvatskih gradova se natjecalo za ovu titulu u razdoblju od 2014. do 2016. godine koliko je trajao selekcijski proces. Riječki program temeljen je na konceptu Luke raznolikosti, a aktivnosti su namijenjene svim životnim dobima te se aktivno uključuje u sve segmente života.

5.5. Pristupanje Hrvatske Schengenskom prostoru

Schengenski prostor obuhvaća teritorij 26 europskih zemalja, a ime je dobio prema gradu Schengenu u državi Luksemburg gdje su naprijed navedene zemlje usvojile Schengenski sporazum 1985. godine. Ulazak u Schengenski prostor znači da se provjere više ne vrše na unutarnjim granicama uz pooštavanje nadzora na vanjskim granicama prostora. Unutar tog prostora građani se mogu kretati neometano, bez graničnih kontrola i provjera putnih isprava. „Strateški cilj Vlade je pristupanje Hrvatske schengenskom prostoru. Nakon što je 2015. predala Izjavu o spremnosti za početak primjene mehanizma schengenske evaluacije, tijekom 2016. i 2017. godine ekspertni timovi Europske komisije i država članica Europske unije ocjenjivali su u kojoj mjeri Hrvatska ispunjava sve potrebne tehničke i organizacijske uvjete, uključujući djelotvornu primjenu schengenske pravne stečevine. Značajan iskorak prema članstvu u schengenskom prostoru Hrvatska je ostvarila pristupanjem Schengenskom informacijskom sustavu, glavnom alatu za pronalaženje potražnih osoba, vozila, isprava i predmeta. Od 27. lipnja 2017. godine Hrvatska unosi upozorenja i dodatne podatke u

Schengenski informacijski sustav (SIS), koristi se podacima iz SIS-a te razmjenjuje dopunske informacije. U pripremi za članstvo u schengenskom prostoru Hrvatska je koristila pretpristupne programe CARDS, Phare, IPA i Schengenski instrument te trenutačno koristi sredstva Fonda za unutarnju sigurnost. Iz tih sredstava financirana je nabava opreme, vozila, plovila, helikoptera i tehničke opreme za nadzor vanjske granice, obuka policijskih službenika i izgradnja odgovarajuće infrastrukture na graničnim prijelazima. Kad ispuni uvjete sukladno članku 4. Akta o uvjetima pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, hrvatskim građanima bit će zajamčen prostor slobode, sigurnosti i pravde a jačanjem suradnje između hrvatske policije i policija država članica, međuagencijskom suradnjom, primjenom dodatnih informacijskih sustava i uspostavom njihove interoperabilnosti te punim zakonodavnim i institucionalnim usklađivanjem s propisima Europske unije hrvatski građani uživat će veći stupanj sigurnosti.“ (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2018.:22)

5.6. Uvođenje eura kao službene valute

U listopadu 2017. godine, Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka objavile su prijedlog Strategije za uvođenje eura kao službene valute u Hrvatskoj. U tom prijedlogu analiziraju se koristi i troškovi uvođenja zajedničke valute, opisuje proces uvođenja i koje politike je potrebno poduzeti kako bi se euro uveo kao službena valuta. Navodi se kako je Hrvatska spremna za početak procesa uvođenja eura. Dosegnula je visok stupanj konvergencije, skoro dvadesetak godina održava nisku inflaciju kao i stabilan tečaj, a poboljšan je proračunski saldo i smanjen je javni dug. Uvođenje eura je obveza koju je Hrvatska preuzela pristupanjem u Europsku uniju. U nastavku ovog poglavlja prezentirat će se analiza autora o koristima i troškovima uvođenja eura kao i sami postupak uvođenja eura.

5.6.1. Koristi uvođenja eura

Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka (2017.) kao najveću korist uvođenja eura navodi ukidanje valutnog rizika upravo zbog visoke zaduženosti građana, države i privatnog sektora u eurima (više od 90% iznosa zaduženosti vezana je uz valutu eura). Pri takvoj zaduženosti, deprecijacija kune u odnosu na euro može povećati zaduženost i teret otplate duga što rezultira negativnim makroekonomskim učincima. Uvođenjem eura u potpunosti nestaje valutni rizik iako je HNB do sada štitila domaće dužnike politikom stabilnog tečaja kune prema euru. Nadalje, smanjuje se rizik valutne, bankovne i platnobilančne krize, smanjit će se kamatne

stope, uklanjanjem valutnog rizika smanjuje se rizičnost Hrvatske što uzrokuje porast investicija, troškovi zamjene kune u eure i obratno će nestati, smanjuju se naknade za eurska plaćanja preko granice i konačno, pristupanjem Europskom mehanizmu za stabilnost, jača zaštita države u slučaju gospodarskih poremećaja.

5.6.2. Troškovi uvođenja eura

Naprijed navedene koristi su trajnog karaktera, dok troškovi s kojima će se država susresti su na sreću jednokratni. Država će morati podmiriti jednokratni trošak zamjene valute kune u eure tako što će uplatiti sredstva u kapital i rezerve Europske središnje banke i kapital ranije navedenog Europskog mehanizma za stabilnost. Također je moguć jednokratni i blag porast cijena, no posebnim mjerama Vlade Republike Hrvatske, poticat će se ispravno preračunavanje cijena. U Hrvatskoj dana postoji visok udio stranog vlasništva u bankama, no banke će se moći zaduživati kod svojih matičnih ustanova na europodručju zbog čega kamatne stope nisu učinkovit instrument monetarne politike Hrvatske narodne banke. Nadalje, iskustva rubnih članica koje su dio europodručja pokazala su da nakon uvođenja zajedničke valute, država može biti izložena kapitalnim priljevima i nastanku unutarnji i vanjskih neravnoteža. Vjeruje se kako Republika Hrvatska može smanjiti vjerojatnost da doživi sudbinu rubnih članica zbog provedene reforme Institucionalnog okvira Europske monetarne unije, ali i zbog vlastitog iskustva s priljevom kapitala u razdoblju pred krizu. Iako je država sama po sebi u potrebi za financijskom pomoći, također će uplatom kapitala u Europski mehanizam za stabilnost, započeti sa sudjelovanjem u pružanju financijske pomoći drugim članicama u potrebi.

U konačnici, smatra se kako uvođenje eura Republici Hrvatskoj donosi više koristi nego troškova i valja imati na umu kako su troškovi kratkoročne prirode, dok će sve koristi uvelike pogodovati situaciji u Republici Hrvatskoj.

5.6.3. Proces uvođenja eura

Prvi formalni korak je ulazak u tečajni mehanizam ERM II u kojem država provodi najmanje dvije godine, a cilj je pokazati sposobnost funkcioniranja u uvjetima stabilnog tečaja prema euru. Podrška država članica europodručja ogleda se u ocjeni gospodarskog stanja države, točnije stupnju konvergencije, makroekonomske stabilnosti i volji za daljnje širenje monetarne unije. Nadalje, potrebno je dobiti pozitivnu ocjenu nominalne konvergencije koju će Hrvatska

dobije ako uspije zadržati stabilnost cijena i tečaja, no važno je i dokazati disciplinu javnih financija te ostvariti potreban stupanj konvergencije dugoročnih kamatnih stopa. Republika Hrvatska će morati poduzeti aktivnosti za pristupanje bankovnoj uniji i potpisati sporazum kojim se obvezuje ugraditi stroga fiskalna pravila u svoj pravni okvir. Potrebna je nabava novčanica i kovanica eura kao i opskrba banaka istima, moraju se uspostaviti kontrolni mehanizmi kako bi se spriječio neopravdani rast cijena i konačno, potrebno je uskladiti zakonodavstvo kako bi se s danom konverzije, euro uveo kao službeno sredstvo plaćanja. Konačni korak bio bi dobivanje potvrde o ispunjavanju svih uvjeta za uvođenja eura kao službene valute koju daju institucije Europske unije.

5.7. Predsjedanje Hrvatske Vijećem Europske unije

Od 1. siječnja 2020. godine pa sve do 30. lipnja 2020. godine, Republika Hrvatska predsjedava Vijećem Europske unije. Rad Republike Hrvatske temeljio se na „Programu trija“ gdje zajedno sa zemljama prethodnicama Rumunjskom i Finskom blisko surađuje na ključnim pitanjima koja su određena zajedničkim programom. Sljedeći trio bit će sastavljen od predsjedanja Njemačke (druga polovina 2020.), Portugala (prva polovina 2021.) i Slovenije (druga polovina 2021.). Tijekom razdoblja predsjedanja, Republika Hrvatska se vodi nacionalnim prioritetima te se oslanja i na Program trija te je pripremila šestomjesečni program koji počiva na četiri stupa:

- Europa koja se razvija
- Europa koja povezuje
- Europa koja štiti
- Utjecajna Europa.

Moto predsjedanja je „Snažna Europa u svijetu punom izazova“.

U tom periodu te prema donesenom Programu, Republika Hrvatska će biti uključena u dogovore o novom Višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027., dat će svoj doprinos kako bi se dovršili pregovori o zakonodavnom paketu za kohezijsku politiku u istom razdoblju, založit će se za postizanje napretka u pristupnim procesima trenutnih zemalja kandidatkinja za članstvo (Albanija i Sjeverna Makedonija), posvetit će se jačanju temeljnih vrijednosti i načela Europske unije, a ujedno će nastaviti i s radom po pitanju povlačenja Ujedinjenog Kraljevstva iz Europske unije te raditi na izgradnji budućih odnosa između EU-a

i Ujedinjenog Kraljevstva. Republika Hrvatska će kroz svoje predsjedanje raditi na više ključnih pitanja iz različitih Vijeća pod okriljem Vijeća Europske Unije.

Slika 6. Službeni logo predsjedanja Hrvatske Vijećem Europske unije (eu2020.hr) [pristupljeno 14.6.2020.]

6. Trenutno stanje Europe i smjernice za budućnost

Danas Europska unija broji 27 članica koje zajedničkim naporima idu kroz vrijeme i trude se omogućiti prosperitet kako svojoj državi, tako i ostalim državama pa i zajednici u konačnici. Raspravlja se o proračunu i Višegodišnjem financijskom okviru, odstupanju Ujedinjenog Kraljevstva, migracijama koje su postale neizbježne itd. Početkom 2020. godine, Unija se susrela sa širenjem virusa COVID-19 koji je u kratkom roku prozvan pandemijom zbog brzine širenja. Veliki naponi i novčana sredstva su uložena kako bi se zbrinuli građani, medicinski radnici, poduzetnici i države kao cjeline. Narušeno je poslovanje tvrtkama, kretanje između zemalja građanima, a posljedice bi mogle biti vidljive na duže vrijeme. Mnogi znanstvenici već rade na plasiranju cjepiva i lijeka za COVID-19, nazvan korona virus, no nacija i svijet se pribojavaju idućeg vala virusa dok se neke države još uvijek bore sa suzbijanjem prvog vala (kao npr. Italija i Španjolska). Uvedene su razne mjere i potpore kako bi se negativne posljedice svele na minimum.

6.1. Pandemija korona virusa

O prvom oboljelom i točnoj državi iz koje se virus počeo širiti može se samo nagađati ili voditi osobnom teorijom s kojom će se pojedinac najviše složiti. No, u Europskoj Uniji najteže je situaciju podnijela Italija gdje je u kratkom roku broj oboljelih eksponencijalno rastao. Budući da je Italija u velikoj mjeri turistička zemlja, nije bilo teško zaključiti kako se virus brzo raširio i prema ostalim zemljama (uzevši u obzir inkubaciju u trajanju i do 14 dana). Iduća najviše pogođena država Europske unije je Španjolska koja prema današnjim podacima ima više oboljelih nego Italija, ali manje oporavljenih i manje preminulih stanovnika. Sa sigurnošću se može reći kako je ova kriza čak i jača od gospodarske krize iz 2008. godine budući da je imala tragičan utjecaj ne samo na gospodarstvo, već i na ljudsko zdravlje i živote.

6.1.1. Odgovor Europske unije na pandemiju korona virusa

Predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen ovaj izazov vidi kao priliku jer ne samo da se podupire oporavak već se i ulaže u europsku budućnost što će u konačnici stvoriti nova radna mjesta i ojačati otpornost društva. Komisija je predložila povećanje proračuna kako bi se sanirala gospodarska i socijalna šteta. Kako bi se mobiliziralo potrebno ulaganje, Komisija je predložila dvostruko djelovanje i to putem:

- instrumenta Next Generation EU koji je vrijedan 750 milijardi eura i povećat će financijsku moć proračuna u razdoblju od 2021. godine do 2024. godine te
- pojačani dugoročni proračun koji će iznositi 1100 milijardi eura za razdoblje 2021.-2027.

Ukupni financijski kapacitet proračuna Europske unije se u konačnici povećava na 1,85 bilijuna eura, a iako se proračun raspoređuje do 2027. godine, koncentracija proračuna će biti u prvim godinama oporavka.

Europska unija svojim državama također pruža potporu tijekom istraživanja u razvoju cjepiva i postupka liječenja, potpomaže povratak u matične države građanima koji su zbog pandemije ostali u inozemstvu, izdaje smjernice građanima o mjerama koje bi pripomogle sprečavanju širenja virusa, opskrbljuje države medicinskom opremom, osigurava protok robe i mobilnost radnika, uvodi fleksibilna pravila kada je riječ o državnim potporama za spašavanje radnih mjesta i poduzeća te još mnoge druge pomoći kako bi se države oporavile, otklonile štetu i izašle još snažnije iz ove krize kojom su pogođene.

6.2. Migracije

Mnogi migranti sigurnu luku pokušali su pronaći u zemljama članicama Europske unije jer su iz svoje zemlje pobjegli zbog rata i nasilja, ponajviše iz Sirije, ali i ostalih zemalja sa sličnim poteškoćama. Europska unija broji 3,2 milijuna tražitelja azila i međunarodne zaštite od 2015. godine. Europska komisija u svojoj publikaciji „Migracije i azil“ iz 2019. godine navodi kako EU ima razvijenu zajedničku migracijsku politiku i politiku azila kako bi lakše upravljala problemima koji proizlaze iz migracija u EU. U svrhu rješavanja izbjegličke krize, osigurano je 10 milijardi eura kojima se financiraju humanitarne potrebe. Europska unija ulaže dodatne napore kako bi premjestila tražitelje azila iz Grčke i Italije u neke druge zemlje Unije i uz to želi stvoriti zakonit put kojim bi tražitelji mogli ući u Europsku uniju. Ujedno se radi i na povećanju stope vraćanja nezakonitih migranata u njihove zemlje.

Temeljno načelo je da bi migranti trebali zatražiti azil u prvoj državi u koju uđu osim ako imaju obitelj u nekoj drugoj državi, a ako je neka država preopterećena treba pravedno raspodijeliti odgovornost među drugim zemljama članicama.

Tijekom pandemije korona virusa, migracije su bile briga svim državama članicama te su mnoge od njih poduzele dodatne mjere kako bi se spriječilo žarište virusa među migrantima. U

normalnim uvjetima, prihvatilišta za migrante su prenapučena, mnogo ljudi koristi isti sanitarni čvor te nemaju uvjete za provedbu obvezne samoizolacije. Bez dodatnih mjera došlo bi do velike humanitarne katastrofe.

6.3. Proračun za budućnost

Svakih 7 godina čelnici Europske Unije imaju priliku odlučiti kakvu Europu žele i kako financirati tu ambiciju da se izgradi takva Europa. Ono što je zajedničko svakom višegodišnjem financijskom okviru jest da čelnici žele sigurnu Europu, prosperitetnu, socijalnu i snažnu na globalnoj razini.

6.3.1. Višegodišnji financijski okvir 2021. - 2027.

Europska komisija u svibnju 2018. godine donijela je prijedlog za višegodišnji financijski okvir 2021. – 2027. u kojem određuje proračun u iznosu 1279,4 milijarde eura (predpandemijsko razdoblje), a isti bi se raspodijelio na sljedeći način:

- Jedinstveno tržište, inovacije i digitalno gospodarstvo (istraživanje i inovacije, europska strateška ulaganja, jedinstveno tržište, svemir) - 187,4 milijarde eura
- Kohezija i vrijednost (regionalni razvoj i kohezija, ekonomska i monetarna unija, programi za ulaganje u ljude, socijalnu koheziju i vrijednosti) – 442,4 milijarde eura
- Prirodni resursi i okoliš (poljoprivredna i pomorska politika, okoliš i klimatska politika) – 378,9 milijarde eura
- Migracija i upravljanje granicama (migracije, upravljanje granicama) – 34,9 milijarde eura
- Sigurnost i obrana (sigurnost, obrana, odgovor na krize) – 27,5 milijarde eura
- Susjedstvo i svijet (vanjsko djelovanje, pretpristupna pomoć) – 123 milijarde eura
- Europska javna uprava – 85,3 milijarde eura.

Proračun se još naziva i Proračun za Uniju koja štiti, osnažuje i brani.

Kako je pojašnjeno u potpoglavlju 6.1., došlo je do izmjena u proračunu zbog pandemije koronavirusa.

U odnosu na prethodno razdoblje, Komisija je prepoznala područja kojima je potrebno povećanje ulaganja pa stoga su područja istraživanja, inovacija, digitalnog gospodarstva i mladih dobile povećanje prema novom proračunu, a buduće generacije će od toga imati velike

koristi. Proračunom EU-a se također može poduprijeti upravljanje vanjskim granicama Unije, odnosno poboljšati graničnu i obalnu stražu, ostvariti učinkovitu zajedničku poljoprivrednu politiku i poduprijeti mobilnost mladih.

7. Zaključak

Europska Unija može se smatrati izvrsnim primjerom kako jedna zajednica više različitih država može jako dobro funkcionirati i predstavljati ujedinjenu frontu prema vanjskom svijetu. Ono čemu svaka država članice teži je ujedno i zajednički cilj same Unije, a to su mir i sloboda, prosperitet, uspješno poduzetništvo i izvoz te privlačenje investicija za daljnji napredak. Trenutno postoji još država koje se spremaju za ulazak u Uniju te neke koje žele postati kandidatkinje. Europska Unija ih pomno prati i potpomaže poboljšati sve aspekte kako bi države ispunile sve uvjete sa dane im „check liste“. Hrvatska je već sedam godina najmlađa članica Unije, a svojim pristupanjem ostvarila je brojne koristi, u vidu zaštite potrošačkih prava, sigurnije kupovine, olakšanog kretanja među zemljama Unije, pravo studiranja i rada u bilo kojoj državi članici bez potrebnih dozvola i mnoge druge. Hrvatsku još uvijek očekuje dodatan posao vezan za ulazak u schengenski prostor te monetarnu uniju, no to su samo dodatni izazovi koji mogu Hrvatsku prikazati u najboljem svjetlu i kako može parirati zemljama zapadne Europe sa svojim sposobnostima.

Europu čeka svijetla budućnost, a svi budući pothvati neće doći odjednom već će se postepeno graditi kao što se do danas gradila Europska Unija od svojih početaka. Od vizije jednog čovjeka do suradnje 27 država i oko 500 milijuna stanovnika, EU se može pohvaliti bogatom poviješću i svakako je jedna od onih zajednica koja će nastaviti pisati povijest svojim dostignućima.

Literatura

Knjige:

1. Kersan – Škabić, I. (2012.) *Ekonomija Europske unije*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
2. McCormick, J. (2013) *Zašto je Europa važna – argumenti za Europsku uniju*. Zagreb: MATE d.o.o.
3. Samardžija, V., Staničić, M., i Nikić, G. (2000.) *Hrvatska i Europska unija: Koristi i troškovi integriranja*. Zagreb: Institut za međunarodne odnose
4. Vukadinović, R. i Čehulić V. (2005.) *Politika europskih integracija*. Zagreb: Topical

Publikacije:

1. Europska komisija (2020.) *COVID-19 – Odgovor EU-a na pandemiju koronavirusa*. Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije
2. Europska komisija (2017.) *Europa u 12 lekcija*. Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije
3. Europska komisija (2014.) *Kako funkcionira Europska unija*. Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije
4. Europska komisija (2019.) *Migracije i azil*. Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije
5. Europska komisija (2018.) *Proračun EU-a za budućnost: Prijedlog komisije za višegodišnji financijski okvir 2021.-2027.*. Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije
6. Europska komisija (2018.) *Proračun EU-a za budućnost*. Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije
7. Europska komisija (2020.) *Proračun EU-a za provedbu europskog plana oporavka*. Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije
8. Europska komisija (2014.) *Proračun*. Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije
9. Europska komisija (2015.) *Proširenje*. Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije
10. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH (2018.) *Pet godina članstva u Europskoj uniji*. Zagreb: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH

11. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH (2019.) *Program hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije*. Zagreb: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH
12. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH (2012.) *Što donosi članstvo u Europskoj uniji..* Zagreb: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH
13. Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka (2017.) *Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Hrvatskoj*. Zagreb: Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka

Internet stranice:

1. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, (2020.). Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=21614>. [Pristupljeno 1.6.2020.]
2. Hrvatska narodna banka (2017.). *Strategija uvođenja eura u Hrvatskoj*. Dostupno na: <https://euro.hnb.hr/-/uvjeti-za-uvodenje-eura> [Pristupljeno 4.6.2020.]
3. Ministarstvo uprave Republike Hrvatske (2020.). *Kako je izgledao put Republike Hrvatske ka punopravnom članstvu u Europskoj uniji*. Dostupno na: <https://uprava.gov.hr/kako-je-izgledao-put-republike-hrvatske-ka-punopravnom-clanstvu-u-europskoj-uniji/12417> [Pristupljeno 6.6.2020.]
4. Ministarstvo uprave Republike Hrvatske (2020.) *Što predstavlja schengenski prostor?* Dostupno na: <https://uprava.gov.hr/sto-predstavlja-schengenski-prostor-14047/14047> [Pristupljeno 9.6.2020.]
5. Vlada Republike Hrvatske (2020.) *Hrvatsko predsjedanje Vijećem Europske unije*. Dostupno na <https://eu2020.hr> [Pristupljeno 11.6.2020.]

Popis tablica

Tablica 1. Predsjedništva Vijeća ministara (prema Službenom listu Europske unije iz 2016. godine) [pristupljeno 14.6.2020.]	9
---	---

Popis slika

Slika 1. Ursula von der Leyen (https://www.europarl.europa.eu) [pristupljeno 14.6.2020.]	6
Slika 2. Klubovi zastupnika u Europskom parlamentu (https://www.europarl.europa.eu) [pristupljeno 14.6.2020.].....	7
Slika 3. Charles Michel (https://www.consilium.europa.eu/hr/european-council/) [pristupljeno 14.6.2020.]	8
Slika 4. Novčanice eura (www.dnevnik.hr) [pristupljeno 14.6.2020.].....	10
Slika 5. Kovanice eura (http://www.bbc.co.uk) [pristupljeno 14.6.2020.].....	11
Slika 6. Službeni logo predsjedanja Hrvatske Vijećem Europske unije (eu2020.hr) [pristupljeno 14.6.2020.]	27